

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Мистецтво бароко в сучасній музичній культурі

Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Музична культурологія
Статус	Вибіркова
Семестровий контроль	залік

Курс	3
Семестр	5

ECTS	3
Годин	90
Лекції	14
Семінари	14
Самостійна робота	62

Інформація про викладача

ПІБ	Гадецька Ганна Миколаївна, в.о.доцента, кандидатка мистецтвознавства
Профіль викладача	
e-mail	agada@bigmir.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс "Мистецтво бароко в сучасній музичній культурі" розрахований на всебічне розкриття значення та впливу, а також проявлення активної взаємодії барокового мистецтва із сучасним у різних інтелектуально-мистецьких дискурсах. Поява та формування протягом ХХ століття в царині музичного мистецтва естетики НІР (Historically informed performance, історично-поінформованого виконавства) суттєво змінила парадигму сприйняття, аналізу та інтерпретації музичного мистецтва минулих епох. Спричинений НІР інтелектуальний вибух у цілому світі змінив сталі підходи до класичного академічного музичного мистецтва. Поява нових методологічних підходів до аналізу музичних творів, синтез різних за часом композиційних технік та інструментарію, перетин академічного та популярних напрямів спричиняють необхідність поглибленого вивчення цих процесів. Тяглість пострадянської ізоляції щодо актуальних форматів сучасного світового дискурсу з цього приводу викликає необхідність надолужувати наявні й до тепер прогалини щодо розуміння сучасних світових тенденцій у галузі бароко.

Курс передбачає знайомство протягом семестру студентів III курсу спеціалізації "музична культурологія" із провідними напрямками НІР у різних його проявах: оперному, камерно-інструментальному, камерно-вокальному, мікстах джазу та бароко, залученні барокових творів у якості саундтреків до кінопростору тощо. Вже маючи досвід вивчення даного хронологічного

періоду у курсі "Історія світової музичної культури", студенти безпосередньо занурюються до розуміння специфічних особливостей даного періоду мистецтва, зокрема, музичного. Це дозволяє сформувати необхідний комплекс знань для орієнтації у сучасних культурно-мистецьких процесах та формує сучасне бачення щодо їх розуміння.

Мета курсу: формування у студентів сучасного уявлення щодо світових культурно-мистецьких процесів, що дозволить їм долати інерцію сталого сприйняття барокового та решти "доромантичних" періодів в історії музичного мистецтва як підготовчих, таких, що мають виключно музейну цінність і не є актуальними у сучасному художньому дискурсі. Також курс знайомить із найбільш сучасними розробками дослідників щодо різних проявів даної доби, що суттєво розширює методологічний інструментарій студентів, а також значно збільшує коло їх наукових інтересів. Курс передбачає активізацію уваги та інтересу до національної культурно-музичної спадщини минулих століть, зокрема, до барокових творів, які й до тепер лишаються сферою інтересів вкрай вузького кола науковців та виконавців. Крім того, залучення в курсі кінозразків формує комплексний підхід до розуміння взаємодії різних мистецтв та розширює уявлення про ймовірні варіанти їхнього синтезу. Аудіальний простір кінокартин, що аналізується поруч із іншими елементами кінограматики, спричиняє формування культурологічного підходу до аналізу кінострічок, що також є необхідним етапом у формуванні сучасного культуролога науковця та практика.

Завдання курсу:

- надати студентам уявлення щодо основних етапів формування та розвитку НІР;
- ознайомити із ключовими фігурами дослідників, виконавців та культуртрегерів естетики НІР, що вони змінили уявлення про музичну культуру минулих епох;
- створити "мапу" найбільш сучасних центрів даної естетики та окреслити основні її завдання на сучасному етапі;
- розглянути ключові концепції щодо розуміння творчості композиторів *prima prattica* та *secunda prattica*, актуальні на сучасному етапі;
- ознайомитись із сучасними дослідженнями творчості Дж. Вазарі, М. Фічіно та А. Поліціано у проекції на цілісний підхід до розуміння естетики доби Відродження та проявити паралелі із жанром мадригалу;
- продемонструвати механізми взаємодії аудіального та візуального у кінострічці, в якій активно залучається барокова музика (на прикладі фільмів "Найновший завіт");
- ознайомити із наявними методиками роботи із факсимільними виданнями (на прикладі мадригалів К. Монтеверді);
- роз'яснити особливості формування "актуальності" у сучасному просторі НІР (на прикладі аналізу фестивалів);
- закріпити знання щодо жанрів, інструментів, композиційних технік, актуальних для доби бароко;
- відпрацювати механізми коректної інтерпретації творів минулого, в яких задіяно стильові міксти (на прикладі діяльності ансамблю "L'Arpeggiata");
- унаочити різницю між оперними форматами XVII та XVIII століть (на прикладі опер Ф. Каваллі, Л. Вінчі, Г. Ф. Генделя).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент **повинен знати:**

ключові жанри барокового мистецтва та їх характерні ознаки;

особливості техніки застосування *basso continuo* (оперне та камерно-інструментальне мистецтво);

імена авторитетних сучасних дослідників, виконавців, культуртрегерів та кураторів напрямку НІР;

методику аналізу аудіального та візуального компонентів у картині, що в ній залучено у якості саундтреку бароковий музичний матеріал;

особливості оперних форматів різних європейських країн XVII-XVIII століття;

сучасні концепції щодо розуміння естетико-художніх проблем авторів *prima prattica* та *secunda prattica*.

Студент повинен вміти:

обґрунтовувати коректність наявних у сучасному медійному просторі інтерпретацій барокових творів, спираючись на засадничі позиції естетики НІР;

розрізняти оперні формати XVII та XVIII століть та обґрунтовувати коректність їх втілення на сцені;

орієнтуватись у іменах найбільш визначних сучасних дослідників, виконавців, художніх керівників у царині НР;

обирати коректні редакції творів минулого та пояснювати причини свого вибору тієї чи іншої версії;

аналізувати співвідношення аудіальної та візуальної складових у кінокартинах, що використовують барокову музику у якості одного із компонентів фільму;

обґрунтовувати стильові міксти, в яких барокові твори піддаються синтезу із іншими композиційними техніками, стилями тощо.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни, викладання та засвоєння матеріалу залучаються: електронна пошта, месенджери Facebook, Telegram, Viber, Zoom та Googl meet. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (комп'ютер, електронні презентації для лекційних та практичних занять).

Перелік тем

Тема 1. Коли бароко стало сучасним: огляд основних концепцій. Аналіз сучасної ситуації.

Семінар. Вертаючись до Арнонкура: культурологічний погляд на концепцію історично-поінформованого виконавства (на прикладі двох робіт "Музика як мова звуків" та "Бах, Моцарт, Монтеверді: мої сучасники").

Тема 2. "Il pastore fido" Гваріні, "Орфей" Поліціано та "Коментар на "Бенкет" Фічіно: досвід сучасної інтерпретації "аркадських пасторалей". Мадрігали IV та V книг К. Монтеверді. Проблема *Cruda Amarilli* у контексті "модерного" та "традиційного" (за концепцією Н. Ігнат'євої).

Семінар. Смерть як метафора любовного екстазу: від "Si, ch'io vogrei morire" К. Монтеверді до "Маленької смерті" Ф. Озона.

Тема 3. Бароко, джаз, рок-н-ролл: історія діалогу (на прикладі декількох альбомів із музикою Перселла та Монтеверді, альбомів The Beatles).

Семінар. "Cold Song" Г. Перселла у вимірах сучасної художньої культури.

Тема 4. Поява опери: сучасні інтенції розуміння "флорентійської камерати". Опера як мистецький смартфон.

Семінар. Дослідження Е. Розанд в контексті сучасних уявлень про венеційську оперну традицію XVII століття.

Тема 5. Все назавжди? До проблеми розуміння та інтерпретації старовинної музики. Досвід порівняння декількох версій "Орфея" К. Монтеверді.

Семінар. Два "Орфея": досвід порівняння двох постановок опери К. Монтеверді.

Тема 6. Сучасний оперний ландшафт: аналіз провідних тенденцій світового оперного репертуару.

Семінар. Гендель у режисерських концепціях (на прикладі аналізу опери "Рінальдо" Глайндборзького фестивалю та опери "Альчіна" екс-ан-провансівського фестивалю).

Тема 7. Гендель та кіно: від цитування до паралельності концепцій. Аналіз саундтреків до фільмів Жако ван Дермаля "Найновіший заповіт", Ларса фон Трієра "Квітка", "Антихрист", "Німфоманка".

Залік-семінар. Написання роботи на тему: "Арія А. Скарлатті "Mentre io godo in dolce oblio" як головний чинник у побудові образу Орелі в стрічці "Найновіший заповіт" Жако ван Дермаля".

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, панельні дискусії, презентація, з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять, написання есеїв.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Есей на запропоновану тему	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5	Підсумкова контрольна робота	20
6.	Залік	30
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою

Курс передбачає звернення до матеріалів іноземними мовами, зокрема, англійською. Заохочується прагнення студентів до опрацювання матеріалу за допомогою англійськомовних джерел - книг, статей, онлайн-курсів тощо, які відповідають тематиці конкретних занять.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, волонтерська діяльність на фестивальных та інших мистецьких імпрезах.